

אוניברסיטת בר אילן

תוכנית יהלום

קורס בחירה: כלכלת עוני ואי שוויון

מרצה: ד"ר אסנת ישראלי

מטרות הקורס

אי השוויון והעוני הפכו בשנים האחרונות לנושאים מרכזיים בשיח הציבורי. הקורס נועד להקנות ידע בסיסי בנושאים אלו. בחלקו הראשון של הקורס נדון בניתוח כלכלי של אי השוויון בהכנסות וכן בשיטות שונות למדידתו. כמו כן נבחן את ההתפתחות והגורמים לאי שוויון בישראל תוך השוואה למדינות אחרות. בחלק השני נדון בנושא העוני, על הגדרותיו השונות. נדון בסוגיית מדידת העוני בישראל ובעולם ועל המדיניות הציבורית למלחמה בעוני והשפעתה.

תוכן הקורס

- החלוקה הפונקציונלית של ההכנסות
- הסיבות לאי שוויון בין הפרטים
- מדידת אי שוויון: הגישה הנורמטיבית, הגישה האקסיומטית והגישה האורדינלית
- עקומת לורנץ ומדד גיני
- חלוקת ההכנסות במשק הישראלי לאורך השנים
- התערבות הממשלה: השפעת המיסים ותשלומי העברה על חלוקת ההכנסות
- הגדרת העוני: הגישה האבסולוטית, הגישה היחסית והגישה הסובייקטיבית
- מדדי העוני השונים: התכונות הנדרשות ממדדי עוני, דוגמאות למדדי עוני מקובלים
- העוני בישראל: הגדרתו, מדידתו והתפתחותו לאורך השנים
- המדיניות הציבורית והשפעתה על רמת העוני

קביעת הציון

הציון בקורס יקבע בבחינה מסכמת בסיום הקורס

ביבליוגרפיה

- אחדות לאה, 1996, "אי שוויון ההכנסות, הרכב ההכנסה ומגמות מקרו-כלכליות: ישראל 1979-1993", בטחון סוציאלי 48, 37-65.
- בן דוד דן, 2003, "התוואים הכלכליים-חברתיים של מדינת ישראל", רבעון לכלכלה 50, 29-46.
- בן דוד דן ובלייך חיים, 2013, "עוני ואי שוויון בישראל: התפתחויות לאורך זמן ובהשוואה ל-OECD", מתוך: בן דוד דן (עורך), דוח מצב המדינה – חברה, כלכלה ומדיניות 2013, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל, 17-67.
- דהן מומי (עורך), 2007, "מדוע יש יותר עניים בישראל?" פורום קיסריה, המכון הישראלי לדמוקרטיה.
- המוסד לביטוח הלאומי, 2014, "ממדי העוני והפערים החברתיים" דו"ח שנתי. מינהל המחקר והתכנון, המוסד לביטוח לאומי.
- חזן משה, 2015, "השינוי בנטל המס על משקי הבית בין 2003 ל-2011", מתוך: וייס אבי וצ'רינובסקי דב (עורכים), דוח מצב המדינה – חברה, כלכלה ומדיניות 2015, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל, 285-305.
- פלוג קרנית וקסיר (קלינר) ניצה, 2001, "על עוני, עבודה ומה שביניהם", סדרת מאמרים לדיון 2001,08, בנק ישראל.
- פלוג קרנית, קסיר (קלינר) ניצה ומידן אירנה, 2006, "חוק משפחות חד הוריות, היצע עבודה ועוני", רבעון לכלכלה 53, 463-516.
- קמחי איל ושפיר-תדהר מיכל, 2012, "אי שוויון בהכנסות בין ובתוך קבוצות אוכלוסייה בישראל: 1997 – 2010", נייר מחקר 02-12, ירושלים: מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל.

A.B. Atkinson and F. Bourguignon, eds, 2000, *Handbook of Income Distribution*, Volume 1, Elsevier Science.

J. Silber, ed., 1999, *Handbook on Income Inequality Measurement*, Kluwer Academic Publishers.